

Vadgazdálkodók, földtulajdonosok, tájegységi fővadászok

Teendők és szerepek a vadkár megelőzése érdekében

Kovács Ferenc fősztályvezető¹

„A vad nem csupán a vadászoké,
hanem az egész társadalomé,
fenntartása tebát
a közérdek határán mozog.”
Prof. Bencze Lajos

Bencze professzor fenti gondolatait szem előtt tartva, érdemes egy kicsit más szemszögből is megközelíteni a vadkárak problémakörét. Hogyan is tekinthetünk a magyar vadállományra? Arra a vadállományra, ami megújuló természeti erőforrás, az ökoszisztéma része, és amelynek megőrzése nemcsak nemzetgazdasági, hanem társadalmi érdek is.

A vadgazdálkodási ágazat és a társadalom között számos kapcsolódási pont van, közvetve és közvetlenül is sok embernek ad munkát. A vad és a vadászat hozzájárul a vidék megtartó erejéhez, annak növeléséhez, hozzátartozik a teljesebb emberi élethez és életminőséghez is.

A vad számos pozitív érték hordozója: gazdasági, tudományos, esztétikai, kulturális, genetikai, ökológiai, oktatási, kereskedelmi stb. értékkel rendelkezik. A vadállomány megőrzéséhez, az azzal történő fenntartható gazdálkodáshoz kapcsolódó gazdasági (élelmiszer-termelési, turisztikai, kereskedelmi ágazatok, rekreációs) tevékenységek együttes értéke meghaladja a negatív tényezőként jelentkező erdő- és mezőgazdasági vadkárak értékét. Mindezek ellenére örök negatívum a vadkár, ami az ágazatokra gyakorolt érzékeny hatásából adódóan, jellemzően sokkal nagyobbak tűnik, mint az előbb felsoroltak.

Történeti előzmények

Történelmi visszatekintés egy-egy kiemelt szemelvénye segítségével érdemes megvizsgálnunk, hogy hogyan alakult ki az a gondolkodási keret, amelyben jelen korunkban a vadkár témáját kezeljük.

Fotó: Dr. Bleier Norbert

A vadászathoz, a vadgazdálkodáshoz kapcsolódó károkozások problémaköre hosszú múltra tekint vissza. A jogalkotás szintjén már a 18. század előtt megjelent, igaz, hogy kezdetben nem a vadkárt, hanem sokkal inkább a vadászati tevékenység által okozott kárt kellett megtéríteni.

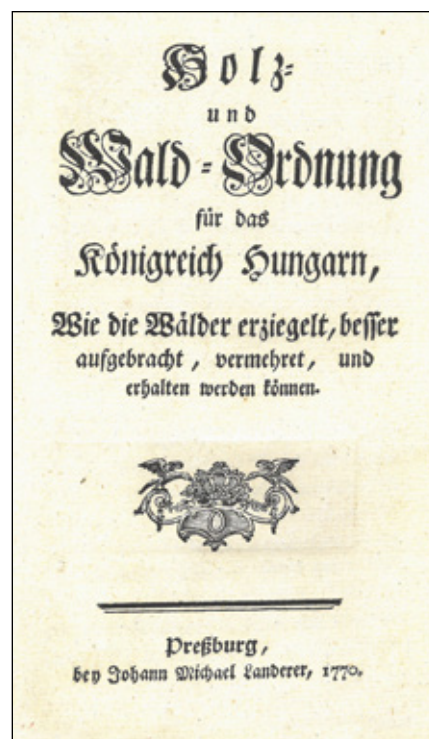
Mária Terézia uralkodása alatt a jogrend terén is előremutató tevékenységet végzett. Az ő nevéhez köthető a Magyarországon teljesen újdonságnak számító erdőrendtartási rendszer, illetve később a szintén újításként megjelenő vadkármegelőzésre vonatkozó jogi szabályozás is. (1. kép) Az 1741-ben kiadott rendeletben pl. a következőket találjuk:

- A jobbágyoknak joguk van szőlő-, gyümölcs- és zöldséges kertjeiket magas kerítéssel (amelyek végén azonban nincsenek kiálló hegyek) megvédeni.
- A jobbágyoknak joguk van kertjükből kutyás örökkel (lőfegyver használata nélkül) a vadat elűzni.

A későbbiekben a Helytartótanács 1767. évi körrendeletével megalkotta a vadkártérítést és annak szabályozását. Azokat a földesurakat kötelezi méltányos kártérítés nyújtására, akik vagy a vad túlzott szaporításával vagy a vadászati jognak a törvényes kereteket meghaladó módon történő gyakorlásával kihágást követnek el. A későbbiekben a vadkártérítés felügyeletét, a mai

szóhasználatnál élve a vármegyei „hatóság” végezte. A Helytartótanács 1768. évi körrendelete a vármegyék köteletségévé teszi az afölött való őrködést, és ha a jobbágyok vadkárt szenvednek, azokért megfelelő kártérítésben részesüljenek.

II. József császár tovább részletezi a vadgazdálkodás szabályait, vármegyei

1. kép. Mária Terézia-féle erdőrendtartás korabeli címlapja

¹ Agrárminisztérium, Vadgazdálkodási Főosztály

szinten ellenőrzés alatt kívánja tartani, illetve meg akarja előzni a vadkárt:

- A vármegyék kötelessége ügyelni arra, hogy a földesurak ne engedjék olyan mértékben felszaporodni vadállományukat, ami már a mezőgazdaság kárára van.
- Mindenki tetszés szerinti kerítéssel védheti a földjét, és jogában áll a földjéről a vadat bármiféle eszközzel elriasztani.
- A mezőgazdasági terményekben, szőlőben és gyümölcsösben okozott károkat haladéktalanul természetben vagy pénzben meg kell téríteni.

A vadkár jelentősége

A vadkár fogalma a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (Vtv.) 75. § (2) alapján a következő:

„Vadkárnak minősül

a) a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban, továbbá

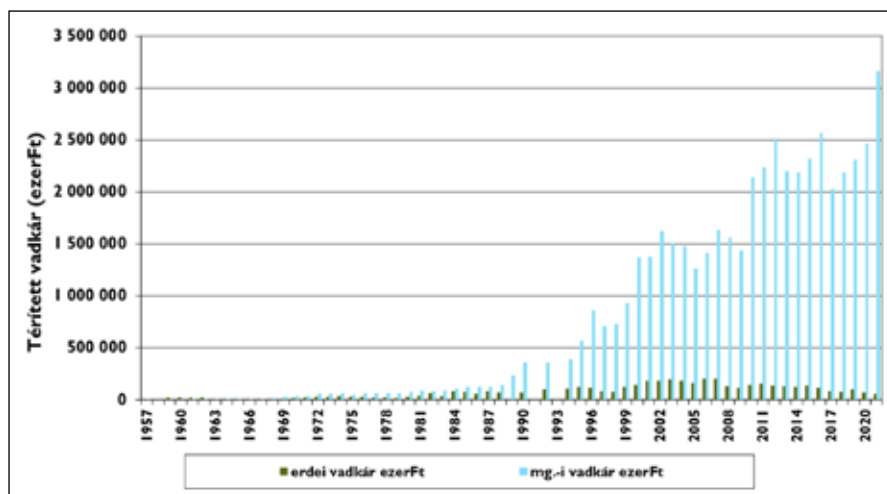
b) az őz, a mezei nyúl és a fácán által a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdőszéleken, valamint a csemetekertben

okozott kár tíz százalékot (a továbbiakban: természetes öfenntartási érték) meghaladó része.”

A természetes öfenntartási érték terhét a földhasználók viselik és ezzel hozzájárulnak a vadállomány fenntartási költségeinek viseléséhez. Ők alkotják a vadászok mellett a társadalom azon részét, akik a legnagyobb ráhatással bírnak a vad élőhelyére, a vadra és a vadgazdálkodásra.

Kijelenthetjük, hogy a földhasználók és a vadászatra jogosultak között a legjelentősebb konfliktus okozója egyértelműen a vadkár.

Az elmúlt években a térített mezőgazdasági vadkár évente 2,5–3 milliárd forint körül alakult hazánkban. Tudjuk azonban, hogy a valós vadkár ennek többszöröse is lehet. Ezt a legjobban egy vízen úszó jégheggyel tudjuk szemléltetni, aminek csak a csúcsát látjuk. A vadgazdálkodást egy hajónak képzeljük, és a veszélyt jelentő, vadkárt jelképező hegynak pedig csak a csúcsa látszik ki a vízből. Érzékeljük, hogy hatalmas probléma van a víz felszíne alatt és sajnos nagyon közel vagyunk a jéghegyhez. A vadgazdálkodás hajójának mindenképpen el kellene kerülnie az ütközést a vadkár jéghegyével, különben a Titanic sorsára fog jutni!

1. diagram. A térített erdei- és mezőgazdasági vadkár alakulása országos adatok alapján (Az adatok forrása: OVA)

Az 1. diagram alapján láthatjuk, hogy a mezőgazdasági vadkár 1990 óta látványosan növekvő tendenciát mutat, és ez az elmúlt öt évre különösen igaz. Az erdei vadkár értéke jóval kisebb mértékű és alapvetően stagnáló tendenciát mutat, gyakorlatilag „elvezik” a mezőgazdasági vadkár mellett. A mezőgazdasági területekhez viszonyítva, az erdőszélesség aránya jóval alacsonyabb Magyarországon. Az erdőgazdálkodásban azonban a vad által okozott károk mértéke mellett további terhet jelentenek, a vadkár elleni védekezés magas költségei is, amit elsősorban az erdővédelmi kerítések számának és hosszának folyamatos növekedése is jelez.

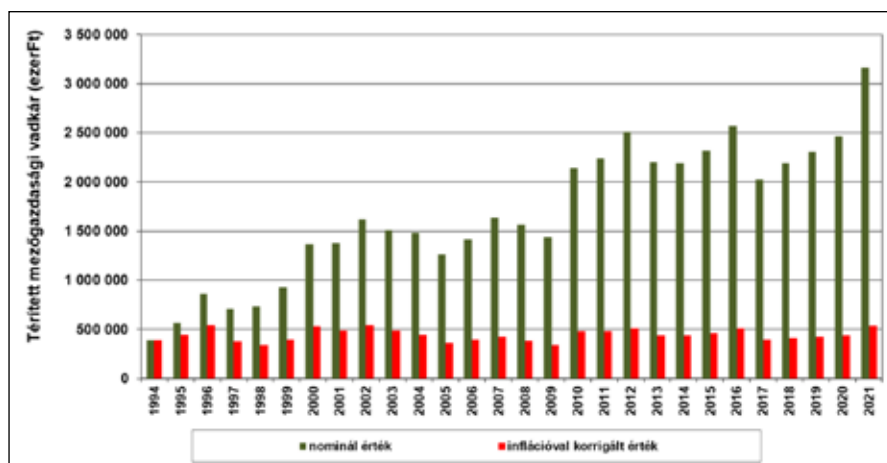
A 2. diagram talán kevésbé ismert folyamatot mutat be. Láthatjuk, hogy a mezőgazdasági vadkár folyó értéken kimutatva hullámlázóan alakult, de a teljes időszakot értékelve növekvő tendenciát mutat. Ezzel szemben az inflációval korrigált érték (kisebb ingadozásokkal) stagnál vagy csak kis mértékben

emelkedik. Ez alapján elmondhatjuk, hogy a kimutatott vadkár értékének növekedésére a terményárak jelentős hatást gyakorolhatnak. A 2022. év tekintetében azonban feltételezhető, hogy a rendkívüli aszály által előidézett termés kiesés miatt a vadkár összértéke akár csökkenhetett is országosan.

A mezőgazdasági vadkár kialakulását és mértékét viszont más tényezők is befolyásolják, ezek közül a legfontosabbak:

- Vadlétszám, vadsűrűség,
- Környező erdők állapota,
- Élőhely zavartsága,
- Időjárási viszonyok,
- Táblaméretek,
- Művelt terület elhelyezkedése, aránya (élőhely szerkezete),
- Vetésszerkezet, fajmegválasztás (monokultúrák dominanciája),
- Terményfelvásárlási piaci árak alakulása (2022-ben szélsőségesen magas árak voltak várhatóak).

A 2022. év eleji vadkárral kapcsolatos borús kilátások, nagyon aggasztóak vol-

2. diagram. A térített mezőgazdasági vadkár alakulása folyó- és inflációval korrigált értéken kimutatva országos adatok alapján (Az adatok forrása: OVA)

tak a vadászatra jogosultak számára. A szélsőséges időjárás gyakorlatilag kettészakította az országot. A Nyugat-Dunántúlon, ha nem is rekordtermés, de rekord árbevételek realizálódtak, ott komoly problémákra lehet számítani, míg az ország keleti felén az aszály „mentette meg” a vadászatra jogosultakat a kifizethetetlen mértékű vadkároktól.

Vadgazdálkodók és földhasználók teendői a vadkármegelőzésben

A vadászatra jogosult és a földhasználó erdő- és mezőgazdasági vadkárok megelőzésével kapcsolatos kötelezettségeit, a keletkezett vadkárok megtérítésének szabályait, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény egyértelműen szabályozza.

A vadgazdálkodóknak nyitottnak kell lenni a földhasználók felé, együtt kell működniük, kommunikálniuk kell, tájékoztatniuk kell egymást, kapcsolatot kell tartaniuk, a vadkárok hatékony megelőzése érdekében fontos egyeztetniük a védekezés feladatait. A vadászatra jogosultnak a tevékenysége során mindent meg kell tennie a vadkár megelőzése érdekében. Például elterelő etetéssel, itatással vagy vadkárrelhárító vadászattal be kell avatkozni azokon a területeken, ahol fennáll a károkozás veszélye. Ha e tevékenységek sem segítenek, akkor a nagyobb beruházást igénylő ideiglenes villanypásztor telepítése is szükségesé válhat. A jogszabály részletesen taglalja a vadászatra jogosultak teendőit, *amelyek nem lehetőségek, hanem kötelezettségek.*

A vadászatra jogosult a károk megelőzése érdekében köteles (Vtv. 78. § (1) bek. alapján):

- vadkárrel kapcsolatos ügyekben hivatalos kapcsolattartót megadni,
- biztosítani, hogy a vadászati tevékenység a növénytermesztési munkákkal összhangban legyen,
- a vad általi károkozás vagy a károkozás veszélyének észlelése esetén a földhasználóját haladéktalanul értesíteni,
- éves vadgazdálkodási tervet teljesíteni (nagyvadra),
- vad riasztásáról, megfelelő mennyiségű vadkárrelhárító berendezésről gondoskodni,
- ideiglenes villanypásztorot telepíteni a kár veszélyének fennállása idejére (közös üzemeltetés),
- ha a villanypásztor nem elegendő, akkor további riasztásban közreműködni,

- elterelő etetést végezni,
- vadkárrelhárító vadászatot folytatni,
- a nagyvadállomány túlszaporodása esetén időnyen kívüli állomány szabályzó vadászat engedélyezését kezdeményezni.

A vadászati törvény a földhasználó kötelezettségeit is meghatározza e felelősségi körben. A gazdálkodási tevékenységet a vadkármegelőzés szempontjaira is tekintettel kell végeznie.

A földhasználótól is elvárt az együttműködésre és a kommunikációra való nyitottság. A felek hatékony együttműködését hivatott elősegíteni a törvény a vadkár veszélyes területekre és nagy értékű mezőgazdasági kultúrákra vonatkozó rendelkezése, ahol a földhasználó számára fokozott közreműködési kötelezettséget ír elő a károk megelőzése érdekében. A „rendes gazdálkodás körében” is elvárt a földhasználótól a veszélyeztetett kultúra folyamatos ellenőrzése, illetve a vadkárrelhárító tevékenység elősegítése. Így például az erdősült terület mellett található, mezőgazdasági tábla esetén a táblák 5 m-es szegélyének kialakítása vagy alacsony növénykultúra termesztése, illetve a vadkárrelhárító berendezések kihelyezéséhez való hozzájárulás, továbbá az ideiglenes villanypásztor üzemeltetésében való közreműködés.

A mezőgazdasági munkálatokat úgy kell végezni, hogy az ne veszélyeztesse a vadállományt.

A földhasználója a vadkárok, valamint a vadban okozott károk megelőzése érdekében köteles (Vtv. 79. § (1) bek. alapján):

- a vadkár elhárításában, illetve csökkentésében a vadászatra jogosulttal egyeztetett módon közreműködni,
- a károsodás vagy a károkozás veszélye esetén a vadászatra jogosultat haladéktalanul értesíteni és tájékoztatni,
- az erdősült terület szélétől legalább 5 méter szélességben olyan mezőgazdasági kultúra kerüljön termesztésre, amely magassága alapján lehetővé teszi az erdőből kiváltó vad észlelését és vadkárrelhárító vadászatát,
- kritikus időszakokban ellenőrizni a területet,
- nagy értékű növénykultúra esetében, illetve a fokozottan vadkárveszélyes területen fokozottan közreműködni a vadkár megelőzése és elhárítása tekintetében

(pl.: csemegekukorica, étkezési napraforgó stb.),

- a vadállomány kíméletéről megfelelő eljárások alkalmazásával gondoskodni,
- a mezőgazdasági tábla esetén hozzájárulni, hogy a vadászatra jogosult ideiglenesen vadászati berendezéseket létesítsen (költség a jogosulté),
- apró vadászterületen a Vhr.-ben meghatározott táblák kaszálása során vadriasztó láncot vagy egyéb, hanghatáson alapuló vadriasztó eszközt használni.

A földhasználónak lehetősége van a vadállomány túlszaporodása miatt a vadászati hatóságnál állomány szabályozó vadászat elrendelését kezdeményezni, ami eddig nem volt jellemző, de a jövőben várható, hogy egyre több helyen élnek majd ezzel a lehetőséggel. Az, hogy a vadászatra jogosultnak, a vadkár (a 10%-os természetes önfenntartási értéken kívüli rész) mekkora hányadát kell térítenie, nagyban függhet a hatályos jogszabályban rögzített kármegelőzési tevékenység elvégzésének módjától, intenzitásától, ennek bizonyíthatóságától. Egy peres eljárásban ez csak abban az esetben mérséklődhet, ha a vadászatra jogosult szakszerű kárrelhárítási tevékenysége mellett, a földhasználója a törvény szerinti közreműködési kötelezettségének, a károk elhárítására, csökkentésére vonatkozó intézkedéseknek nem, vagy csak részben tett eleget. Ez esetben a keletkezett vadkárt – a földhasználó elmulasztott kármegelőzési kötelezettségével arányos mértékben – a földhasználójának a terhére kell figyelembe venni (kármegosztás).

Vadkár megelőzése

A vadászatra jogosult oldaláról, az esetleges kárrendezési eljárások menete szempontjából rendkívül fontos, hogy milyen előkészítő feladatokat végeznek el a vadkárok hatékony megelőzése érdekében. Például a vadkárügyekben illetékes kapcsolattartó személy elérhetőségének hirdeteményezése, a földhasználók tértivevényes levél útján történő értesítése a tárgyévü vetésszerkezettel kapcsolatos adatok bekéréséről, a javasolt kármegelőzési módszerekről, a földhasználók kármegelőzési együttműködési kötelezettségéről.

A vadászatra jogosultak egyik legfontosabb teendője a szakmai tevékenységen túl, a kármegelőzési tevékenység dokumentálása. Adott esetben

2. kép. Mezőgazdasági vadkár kukoricásban (Fotó: Dr. Bleier Norbert)

akár fél évvel később is bizonyítható legyen, hogy mit tettek a vadkár mérés-kéklésének érdekében. Végezhetnek vadriasztást, vadkárelhárító vadászatot, juttathatnak ki vadriasztó szert, hogyha annak nincs nyoma, akkor egy későbbi bírósági peres eljárásban nem tudják azt bizonyítani.

Fontos, hogy a vadászatra jogosult kialakítsa saját vadkármegelőzési és elhárítási stratégiáját, ami tartalmazza, hogy milyen teendői vannak az év folyamán. Szintén fontos, hogy a vadászatra jogosult pontosan ismerje a vadkárfelmérés és a kártérítési eljárás menetét, tudja, hogy melyik fázisban milyen eljárási lépésre van lehetősége. Lényeges, hogy a vadkárfelmérés szemléljén a vadászatra jogosultat megfelelő szakértelemmel rendelkező személy képviselje.

Elmondható, hogy rossz stratégiára vall a vadkár vagy akár a bekövetkezési veszélyének „elhallgatása”. Ennek eredménye bizonytalan kimenetelű és gyakran sokkal súlyosabb következményekkel jár. Az ilyen hozzáállás rövid távú gondolkodásra vall.

Tájegységi fővadászok feladata és szerepe a vadkármegelőzés terén

A tájegységi fővadászok is érintettek a vadkár terén, szakirányítási és szaktanácsadási munkakörük révén. Az ország teljes területén 52 tájegységi fővadász tevékenykedik, akik mindannyian magas szintű szakmai ismeretekkel és

többéves gyakorlati tapasztalattal rendelkező szakemberek.

A tájegységi fővadász szakirányítási és szaktanácsadási feladatokat lát el (Vtv. 93. § (1) bek. alapján):

- segíti a vadászatra jogosultat és a gazdálkodót a vadkármegelőzésben és vadkárelhárításban,
- a vadászatra jogosultat segíti a szakszerű vadkárfelmérési és térítési eljárásban,
- közreműködik a hivatásos vadászok szakmai tájékoztatásában, továbbképzésében,
- közreműködik a vadászatra jogosultak és a gazdálkodók időszakos szakmai tájékoztatásában, továbbképzésében,
- segíti a szakszerű vadgazdálkodást és vadállomány-hasznosítást,
- a vadászatra jogosultnak szakmai segítséget nyújt az éves vadgazdálkodási terv kidolgozásában,
- segítséget nyújt a vadászatra jogosultnak a vadgazdálkodási üzemtervének elkészítéséhez.

A szaktanácsadási feladatkörükben a legfontosabb feladatuk, hogy információt juttassanak el az érintett felekhez. Emellett a társadalom nagyon sok más rétegét is meg kell tudniuk szólítani, hogy az összetársadalmi szemlélet jó irányba formálódhasson.

A tájegységi fővadászok javaslatot tudnak tenni az adott vadfaj/kultúra esetében a gyakorlatban bevált vadkármegelőzési módszerekre. Terepi bejárás során segítséget nyújtanak a különféle vadfajok károsításából adódó mezőgazdasági és erdei vadkár előzetes és végleges felmérése során. Szakmai tájékoztatókat tartanak „tájegységi szakmai napok” keretében a vadászatra jogosultak részére a vadkárok megelőzése témakörben.

A vadászatra jogosultak mellett a gazdálkodókat is szükséges tájékoztatniuk, ugyanis sajnos számos esetben nincsenek tisztában a vadászati törvényben foglaltakkal, mely szerint kötelezettségük a vadkárelhárításban aktívan részt venni. A NAK Falugazdász hálózatával

3. kép. Erdei rágáskár (Fotó: Dr. Koltay András)

közösen kezdődött egy program, ahol a tájegységi fővadászok igyekeznek a gazdálkodók minél szélesebb rétegét tájékoztatni arról, hogy mit kell nekik tenni a vadkár, illetve a vadban okozott kár elhárítása érdekében.

A két fő érintett csoporton (vadászatra jogosultak és mezőgazdasági termelők) kívül a nagyközönség tájékoztatása is fontos feladat, hiszen a vadkár iránti érzékenység nemcsak a földhasználókon, hanem a szélesebb, jóval nagyobb társadalmi rétegeken is múlik.

A tájegységi fővadász további nagyon lényeges szerepe a „moderációs” tevékenység. Amennyiben mégis bekövetkezett a vadkár, akkor a vadászatra jogosult és a földhasználó között lehetőség szerint jegyzői vagy peres eljárás nélküli megegyezéssel jöjjön létre a kárrendezés.

A problémakör teljes körű vizsgálathoz elengedhetetlen a vadállomány mennyiségi és minőségi paramétereinek elemzése is. Az utóbbi néhány évtized létszámbebecslési adatai szinte mindegyik nagyvadfajunk esetében egyértelműen növekvő állománydinamikáról tanúskodnak. A becslési és hasznosítási adatok trendjéből és a populációbiológiai törvényszerűségekből látható, hogy a hivatalos statisztikában

megjelenő állománybecslési adatoktól, jóval magasabbak lehetnek a valóságos nagyvadlétszámok (kivételt jelent talán a vaddisznó, az utóbbi években megjelenő ASP és a végrehajtott járványvédelmi intézkedések következtében). A lelövési adatok trendje, megbízhatóbban tükrözi a gím- és dámszarvasállományok dinamikus növekedését.

Fentiek tükrében sajnos ki kell mondanunk, hogy *Magyarországon a 21. századi, az ökológiára alapozott vadgazdálkodás gyakorlati megvalósítása nem jó irányba haladt.* Az elmúlt 50 év hazai gím- és dámszarvas-gazdálkodás eredményei bizonyítják, hogy mindkét faj esetében kiváló genetikai adottsággal rendelkeznek állományaink. *A környezettel összhangban lévő kiváló genetikai értékek megőrzésének eszköze nem a mennyiségi, hanem a minőségi gazdálkodás megvalósítása lenne!*

Az erdő- és a mezőgazdasági károk megelőzése szempontjából már kezelhetetlen, túltartott nagyvadállomány létszám szabályozásával már nem fogunk boldogulni a vadgazdálkodók. Ráadásul a túl magas állománysűrűség következményeként a trófeaminőség is romlik, ami a bérvadászati árbevételek csökkenéséhez is vezethet. *Jelzésér-*

tékű, hogy az elmúlt 30 évben nem került terítékre világrekord gímbika, pedig soha nem volt még ennyi gímszarvas az országban.

Összességében úgy gondolom, hogy a 21. századi vadgazdálkodás csakis az ökológiai alapok figyelembevételével valósulhat meg. A vadgazdálkodás is a természeti erőforrásaink fenntartható hasznosításának rendszerébe illeszkedik, amelyben nagyon sok partnerágazattal szükséges együttműködni. Ha ez nem tud az agrárágazattal és az erdőgazdálkodással konstruktív együttműködésben megvalósulni, akkor pár éven belül a vadkárkérdés is várhatóan teljesen más irányból kerül megközelítésre, és ebben a vadgazdálkodás ágazati érdekei könnyen jelentős mértékben sérülhetnek.

Felhasznált irodalom

- Polonkai László, Boros Ferenc: Vadkár megelőzés
Dr. Bleier Norbert: A mezőgazdasági vadkár a biológia, a pénzügy és a jog hálójában
Dr. Csöre Pál (1975): A vadkárterítések története, Erdészettörténeti Közlemények.
Barta Judit (szerk.) (2022): A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel, Patrocinium Kiadó.

HOMOKI FEHÉRNÝÁRASOK TERMESZTÉS-FEJLESZTÉSE

A kismonográfia, melynek első kiadása 2007-ben látott napvilágot, átdolgozva és új ismeretekkel bővítve vonhatja magára egyszerre az erdészeti tudomány és a gyakorlat szakmai közönségének figyelmét. Amellett, hogy a homoki, mindenekelőtt a Duna-Tisza közén tenyésztő fehérnyárasok termesztés-fejlesztésével összefüggő, közel 20 éves kutató-fejlesztő munka legfontosabb eredményeit mutatja fel, az erdészeti gyakorlatban is jól hasznosítható ismereteket is közvetít.

A második, újabb ismeretekkel bővített kiadás iránti valós igényt aláhúzza az a tény, hogy a fehérnyárasok tényleges területe és területi aránya a 2005. évi 61 ezer hektárról 2021-re 96 ezer hektárra nőtt, az összes erdőterületben elfoglalt arányának mintegy 2%-os növekedésével.

A fehér nyár termesztése megkerülhetetlen a Duna-Tisza közti homokhát gyengébb fatermőképességű területein és a gyökérrontó tapló által károsított fenyvesek leváltása során. Az első kiadás

megjelenése óta elmúlt több mint tizenöt év alatt jelentősen romlottak a homoki termőhelyek fatermesztési lehetőségei a csapadékhány, a szárazság, valamint a talajvíz mélyre süllyedése miatt. Felértékelődött a fehér nyárasok szerepe a határtermőhelyeken, különös tekintettel a fatermesztési lehetőségeit korlátozó termőhelyi tényezőkre toleráns, és egyúttal kedvező hozamú és faanyagminőségű fajták (genotípusok, klónok) termesztésbe vonásának lehetőségét ígérő szelekciós nemesítés előtérbe kerülésével.

Az 55 oldalas mű teljeskörűen foglalja össze a fehérnyárasok – ezen belül elsődlegesen a homoki fehérnyárasok – termesztésének valamennyi releváns

részterületét: az ökológiai és biológiai alapokat, a szaporítóanyag-termesztést, a szelekciós nemesítés eredményeit, az erdőművelési, fatermesztési és fatermesztési ismereteket. Az 2022-es új kiadás újdonságként tartalmazza példaként a szelekciós nemesítés eredményeit, a fehér nyárral egyes faállományok növekedési és erdőművelési/technológiai jellemzőit, valamint a kor-növőtér-célméret összefüggéseket.

A könyv szerzője dr. Rédei Károly az MTA doktora, egyetemi tanár, az alföldi fehér nyár és akác termesztés és gazdálkodás ismert tudósa és szakértője. A könyv terjesztője az Inform Kiadó (www.informstudio.hu).

Dr. Bach István

